

KOBIETA W WIĘZIENIU

– polski system penitencjarny
wobec kobiet w latach 1998-2008

Opracowanie zbiorowe
pod redakcją Ireny Dybalskiej

Institut Rozwoju Służb Społecznych
Warszawa 2009

Spis treści

Irena Dybalska

Przedmowa 15

Rozdział 1. Wybrane problemy wykonywania kary pozbawienia wolności wobec kobiet w obowiązującym systemie penitencjarnym w Polsce

Irena Dybalska

Wstęp.....	21
Główne cele i środki oddziaływania w wykonywaniu kary pozbawienia wolności	26
Informacje ogólne o systemie penitencjarnym	27
Wybrane informacje o Służbie Więziennej, populacji więźniów oraz środkach oddziaływania według stanu w dniu 31 grudnia 2008 roku	29
Wybrane regulacje prawne dotyczące problematyki kobiet w polskich zakładach karnych i aresztach śledczych.....	39
Dostęp kobiet do usług medycznych	42
Polski model wykonywania kary pozbawienia wolności wobec kobiet, matek dzieci do lat trzech	42
Przegląd wybranych problemów dotyczących struktury wieku, płci i niektórych rodzajów przestępstw dokonywanych przez poszczególne grupy sprawców	46
Specyfika przestępczości kobiet na podstawie danych o liczbie osadzonych za niektóre przestępstwa przeciwko zdrowiu i życiu.....	49
Spójność systemów	51
Praktyka wobec problemu przemocy w wymiarze sprawiedliwości – stan po czterech latach od uchwalenia ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie	53
Zakończenie	56
Załączniki	57
Bibliografia	59

Rozdział 2. Niektóre zagadnienia przestępczości kobiet

Marzena Piekarska

Ofiara czy sprawca? Problem kobiet odbywających karę pozbawienia wolności za zabójstwo partnera	65
Organizacja badań, charakterystyka badanej grupy	66
Formy przemocy stosowane wobec badanych oraz czas pozostawania w związkach krzywdzących	67
Poglądy badanych kobiet na zjawisko przemocy w rodzinie, przyczyny i rozmiary zjawiska	68
Formy obrony, ocena ich skuteczności oraz korzystanie z pomocy placówek i instytucji w opinii badanych kobiet.....	70
Powody pozostawiania kobiet w związku ze znącającym się partnerem.....	70
Ocena skutków przemocy w rodzinie przez badane kobiety	71
Podsumowanie i wnioski	72

Marta Sikoń-Łatka

Przekrój społeczny i psychologiczny sprawczyń wybranych typów przestępstw charakterystycznych dla stolicy	74
Dzieciobójczynie.....	78
Przestępczość zorganizowana	79
Podsumowanie	80
Bibliografia	81

Waldemar Kowalski

Przestępczość kobiet w mieście portowym	83
--	-----------

Ewa Chmurska

Wizerunek kobiety w oczach skazanych recydywistów uzależnionych od alkoholu	89
Cele badania	89
Otrzymane wyniki	89
Wnioski	91

Rozdział 3. Przykłady oddziaływań resocjalizacyjnych

Lidia Olejnik

Program pracy wolontarystycznej „BONA” jako metoda readaptacji społecznej	95
Założenia merytoryczne programu.....	96
Kryteria klasyfikacji do pracy wolontarystycznej	97
Zadania dla opiekunów grupy	97

Piotr Civiński

Terapia metodą teatru terapeutycznego kobiet doświadczonych przemocą.....	105
Obraz kobiet ofiar przemocy domowej odbywających karę pozbawienia wolności	105
Ogólna charakterystyka metody teatru terapeutycznego.....	107
Założenia merytoryczne programu.....	109
Cele i techniki pracy	109
Skuteczność teatru terapeutycznego – analiza badań własnych.....	111
Wnioski końcowe z przeprowadzonych badań.....	112

Adam Szymura

Terapia przez zajęcia teatralne	115
--	------------

Joanna Kurowska

Zakład Karny w Krzywańcu	119
---------------------------------------	------------

Jacek Łotowski

„Uniwersytet Więzienny – droga do wolności” w Areszcie Śledczym w Białymstoku	125
--	------------

Simona Wójtowicz

Sukcesy i porażki w procesie resocjalizacji osadzonych kobiet....	131
Ogólna charakterystyka zakładu karnego	131
Wybrane formy oddziaływań penitencjarnych stosowanych w Areszcie Śledczym w Nisku	132
Współpraca z instytucjami lokalnymi	140
Zatrudnienie.....	141
Główne trudności w realizacji zadań służbowych	142

Dariusz Kownacki

Program readaptacji społecznej „WYSPA”	143
Idea programu.....	143
Cele programu.....	144
Charakterystyka grupy uczestniczek programu i zasady naboru....	146
Baza, miejsce i czas realizacji programu	147
Kadra realizująca program	148
Zawartość merytoryczna programu.....	148

Magdalena Jankowska

Program społeczno-edukacyjny „Twórczy babiniec”	150
Idea i cele programu	150
Charakterystyka uczestniczek, zasady naboru, baza, miejsce i czas realizacji programu, metody oddziaływań.....	151
Ocena efektów programu.....	152
Kadra, proponowane zajęcia, adaptacja pomieszczeń, cykl szkoleniowo-warsztatowy.....	152
Odrębna grupa warsztatowa: <i>Być kobietą, być kobietą</i>	153

Jolanta Nielubowicz, Maciej Niemiec

Kobiety w warunkach izolacji penitencjarnej – ZK Kraków Nowa Huta	155
--	-----

Leszek Telega

Areszt Śledczy w Lesznie	160
Rys historyczny	160
Charakterystyka jednostki	160
Oddziaływania penitencjarne. Programy readaptacyjne	161
Charakterystyka kobiet osadzonych w areszcie.....	165
Podsumowanie	167

Antoni Buda

Droga do samodzielności – aktywizowanie skazanych w Areszcie Śledczym w Warszawie-Grochowie	168
--	-----

Rozdział 4. Nauczanie

Elżbieta Dymard

Szkoła dla skazanych kobiet w Grudziądzu	179
--	-----

Rozdział 5. System terapeutyczny

Iwona Zalikowska

Terapia, resocjalizacja i readaptacja społeczna skazanych kobiet uzależnionych od alkoholu	187
---	------------

Wstęp.....	187
------------	-----

Charakterystyczne cechy i odmienność alkoholizmu kobiet.....	187
--	-----

Kobiety alkoholizm w liczbach	190
-------------------------------------	-----

Oddziaływania terapeutyczne wobec kobiet uzależnionych od alkoholu w warunkach izolacji – podstawy prawne i organizacyjne	191
---	-----

Charakterystyka prowadzonych oddziaływań – przedstawienie programu.....	192
---	-----

Pomiar efektów oraz kryteriów realizacji programu	194
---	-----

Kontynuacja trzeźwienia po zakończeniu leczenia podstawowego...	195
---	-----

Badania katamnetyczne – omówienie przeprowadzonych badań własnych.....	197
--	-----

Zakończenie	198
-------------------	-----

Halina Pietruszewska

Kobiety uzależnione od środków odurzających lub psychotropowych – Zakład Karny w Lublińcu	199
--	------------

Charakterystyka populacji skazanych wraz z proponowaną ofertą programową.....	199
---	-----

Współpraca z Poradnią Profilaktyki i Terapii Uzależnień MONAR w Częstochowie	206
--	-----

Załączniki	206
------------------	-----

Klaudia Drozd, Anna Perkowska, Halina Pietruszewska

Doświadczenia terapeutyczne w pracy z kobietami uzależnionymi od narkotyków przebywającymi w izolacji penitencjarnej.....	210
--	------------

Anna Tobolska

Przystanek „ESKA” – Grudziądz 217

Witamy w Oddziale Terapeutycznym dla skazanych
z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi lub upośledzonych
umysłowo w Zakładzie Karnym nr 1 w Grudziądzu 217

Rozdział 6. Domy dla matki i dziecka

Helena Reczek

**Oddziaływania wychowawcze w Domu dla Matki i Dziecka
przy Zakładzie Karnym nr 1 w Grudziądzu 225**

Załącznik 232

Urszula Nowak

Dom Matki i Dziecka w Krzywańcu 236

Ewelina Adamska, Magdalena Wawrzyk, Diana Owsianka

Skazana matka w izolacji więziennej 243

Wioletta Maciejewska

**Psychologiczne uwarunkowania procesu resocjalizacyjnego
w Domu Matki i Dziecka przy Zakładzie Karnym w Krzywańcu ... 257**

Rozdział 7. Więziennictwo w okresie transformacji ustrojowej w Polsce w latach 1989-2003

Paweł Moczydłowski

Wstęp..... 263

Reforma polskiego systemu penitencjarnego 264

System bezpieczeństwa więziennictwa w PRL 270

Od więzienia antyspołecznego do prospołecznego..... 284

Literatura 288

**Wykaz wybranych obowiązujących aktów prawnych,
regulujących wykonywanie kary pozbawienia wolności
i tymczasowego aresztowania 289**